

KOIVISTON viesti

Nro 2 Helmikuu 2022

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Kenneti taitaa olt Ameriika kaikist nuorempan valittu resitenti. Kukas teist lukijoist tietäis tai muistais,

1) kuka Suome resitenteist ois olt Suomes kaikist nuoremp? UKK se ei ainaskaa olt. Päi vastoi. Häähä joutu antamaa periks justii ikkään vuoks, vaik tännäähä yhes eurooppalaises maas valittii sama ikähine mies vastaavaa tehtävää.

3-4) Mis maas ja mikä mies? Marski ol Vennäi maa kentral. Hää ratsasti koko suure Siperia halki, tek havaintoi asukkahist ja alueist ja toimi lisäksi keisari vakoojan.

5-6) Kuka suomalainen toimi keisarkunna kokonaise rikkaa aluee kuvernöörin - mis ja millo?

Miul o varmast huhhui vuoks vuoskauvvet olt sellane kutina, et monil Suome iskelmätaivaa kirkkahimmil tähil niiko Olavi Virral ois koivistolaista syntymävikkaa (Reiti Armaksestha mie tiesinkii, ko olin Mäntsälä kirkos kuunnelt, ko hyö Leevi veljei kans veisasiit vierekkäi Koivisto-juhliil.) No, nythä se selvis mei Viesti Päätoimittaja mahottoma kiinnostavast jutust erinomast, et enhä mie turhia olt kuvitelt.

Mut ei siint Riika jutust selvint kuiteskaa, et

7) kuka kuulusa karjalaisyyntyne kuvaveistäjä o veistänt oma teokseen pääkaupunkii säveliil?

Urheilust mie oon puhunt aikaemmi melko paljo. Nyt o Olympiakisat iha nurka takan. Söulis pietii kesäkisat 34 vuotta sit.

Suome suurlähettilään ol sillo miu opiskelukaverei Michikänis Juha Puromies. Hänel ol vaimo katsottun Koivistolt. Mut em mie nyt höist teilt kysele, vaa haluaisi vaa kuulla, et kukas tietää yhtää

8) Koivistol syntynyttä suurlähettilästä?

Toivottavast joku tietäjist jaksaa kaivella aivonystyröitä ja tietolähteii nii, et ainaskii viis vastausta selviäis löytöpaikkoinnee.

Akus näi käis, ni vastaukset sit taas Viesti Toimituksel. Oma nime kans, tietty.

Martti Piela

Koiviston maisemaa

Koiviston Viestiltä on toivottu, että se esittelisi Koivistoa, sen rantoja ja maisemia, kyliä ja elämäntähtä sellaisina, kuin ne yli 90 vuotta sitten tunnettiin. Toisaalta lukijat haluavat kuulla, mitä koivistolaisille kuuluu tänä päivänä.

Päätimme lähestyä asiaa kahdella lailla. Ensinnäkin ajatuksena on esitellä Koiviston kylät ja toiseksi pyydämme paikallisyhdistysten, suku- ja kyläseurojen esittelevän toimintaansa.

Tämä ensimmäinen artikkeli, jossa kerrotaan Koivistosta yleensä, Koiviston maisemasta, elämäntähtä, toimikoon kutsuna aktiiviseen osallistumiseen näiden juttujen tekemiseen.

Kesäkuinen Piisaari. Kuva Dmitry Matveev.

Riikka Salokannel

Suomenlahden perukoilla sijaitsevilla Koivistolla asuttiin alkuun saarilla: Koiviston-saarissa, joka myös Koivusaarena tunnettiin, Piispaarsa eli Piispaarsa ja Tiurinsaarsa. 1900-luvun alkuun mennessä asutus oli kuitenkin painottunut suurelta osin mantereen puolelle melko tiheästi asuttuihin kyliin.

Karjalan kannaksella, Rannankulman kihlakunnassa sijaitsevassa pitäjässä puhuttiin pääasiassa suomea, Länsi-Kannaksen rantamurretta. Samaan murrealueen kuuluivat naapurit Uusikirkko, Kanneljärvi, Kuolemajärvi ja Johannes, mutta jokaisella pitäjällä oli kuitenkin oma alamurteensa. Koivistolaisessa puheessa lausuttujen vokaalien pituus saattoi vaihdella eri kylissä. Myös ruotsin kielellä on ollut vaikutusta puhetylin kehittymiseen.

Osana Ruotsin suurvaltaajan imperialismia Suomen rannikolle, myös Koivistolle, siirrettiin ruotsalaisia kalastajia vahvistamaan emämaan kulttuuria. Tosin ruotsalaisuus näyttää kadonneen seudulta jo 1500-luvun loppuun mennessä.

Venäjän ja Pietarin vaikutus ja kieli oli puolestaan vahvimillaan 1800-luvulla. Ja koska koivistolaiset seilasivat pitkin Itämeren rantakaupunkeja ja kauemmaksikin oli monipuolinen kielitaito käyttökelpoista ja vierasperäiset sanat sekoittu-

ivat osaksi kielenkäyttöä.

Koiviston vanhin nimi on lähteissä ollut muodossa Biörkö, Birco tai Bercö. Nimi liittyy myös skandinaaviseen Birka-nimistöön. Ilmeistä on, että Koivisto olisi saanut nimensä jo ennen kiinteää asutusta aution rannikon edustalla purjehtineilta viikingeilä.

Koiviston koko elämä on ollut kiinni meressä ja merenkulussa. Berco mainitaan ensikerran kirjallisissa lähteissä 1268 saksalaisten ja novgorodilaisten välisessä kauppasopimuksessa hansakaupan ajoilta. Jo 1500-luvulla Kustaa Vaasan aikana Koiviston laivasto oli maan suurimpia. Koivisto oli muuta Suomen talonpoikaispurjehdusta korkeammalla tasolla.

Suuri Pohjan sota muutti kotvaksi aikaa kaiken. Koivisto lahjoitettiin muun rannikon mukaan amiraali J. Cruysille 1720. Kaikista vanhoista talonpoikaispurjehduksen keskuksistaan Koivisto piti sitkeimmin yllä merenkulupurjehdusta. 1901 merenkulun palveluksessa olevan väestön osuus oli suurempi, kuin missään toisessa Suomen maalaiskunnassa.

Koiviston hiekkaiset rannat

Kylät ja asutus rakentuivat maaperään, joka tässä rannikopitäjässä muodostui useimmiten hiekkaisesta, moree-

Möllikän satama ja taustalla Koivusaari. Kuva Dmitry Matveev.

nipohjaisesta rantaviivasta jatkuen sisämaalle päin karuhkonna mäntymetsänä. Joissakin suojaisissa lahdissa saattoi olla vehmaampaa lehtomaista kasvillisuutta.

Paksut hiekkakerrokset juontavat jääkaudelle, milloin ensin jää oli edellä työntänyt maa-aineksia ja sitten vetäytyessään jättänyt ne paikoilleen peittämään syvemmällä olevat kalliokerrokset. Merivaiheista huolimatta savikkoja ei seudulla juurikaan ole. Hiekkamaat peittävät laajoja alueita.

Paikoin, esimerkiksi Piisaaren itärannalla ja Koivusaaren Luotosenlahden rannalla, meri on kuluttanut hiekkamaihin jyrkkiä törmä. Törmien juurella on matalia ja laakeita hiekkakenttiä, jopa alati muotoaan muuttavia lentohietikoita. Mantereen puolella niitä on Tervahartialan eteläpuolella ja

Humaljoenlahden rannalla Niemenkylässä. Saarissa lentohiekkasientymiä on Koivusaarsa ja Tiurinsaarella.

Erkki Jauhiainen kirjoittaa Karjala-kirjasarjassa Koiviston hiekkaisesta maaperästä seuraavaa: ”Koiviston alueen maisemat ovat hiukan yksipuolisia. Vatnuorinniemen pohjoisosassa, Pulliniemen eteläpuolella, korkeimmat kohdat ovat 20 metriä merenpinnan yläpuolella. Etelämpänä, Kirpun ja Härkälän välimailla, kukkulat ovat lähes 50 metriä merenpinnan yläpuolella. Huomattavimmat näistä kunnasta ovat Makslahden läheisyydessä kohoavat Konnunmäki ja Korkeussyrjä sekä Humaljoen kylän ympäristössä olevat Turvingin-, Pataja Holvastinmäki.”

Jatkuu sivulla 4

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Vanavedessä

Olen jo pitkään makustellut mielessäni purjehtimista koivistolaisten laivureitten vanavedessä. Mikkelin maakunta-arkistossa olisi laivuriäjän lokikirja, jota seuraten voisi purjehdusreittejä kulkea satama satamalta. Koivistolle ja itänaapurin vesialueilla purjehtiminen ei kuitenkaan ole vain purjehdustaidoista ja veneestä kiinni. Maahanmenobyrokratia, merikortit ja satamatiedot, kielitaito ja turvallisuus ovat kysymyksiä, jotka saavat ajatuksenkin Koiviston vesillä purjehtimisesta tuntuun utopialta.

Niinpä sydämeni taisi lyödä jännityksestä yhden lisälyönnin, kun Juha Luukka heittona laitto viestiä, että osallistukaa Koiviston pursiseuran Baltic Raceen, että olisi mahtavaa, jos koivistolaisen laivurin jälkeläinen sen voittaisi. En kuvittelekaan, että missään tapauksessa olisin voittomielessä kilpailemassa missään purjehdustapahtumassa, mutta ajatus siitä, että tuollaisia purjehduksia, joiden kohteena ja kotisatamana olisi Koivisto, edes on, oli sykähdyttävä. Vuonna 2021 oli purjehdusregatta suunniteltu reitille Gotlanti - Viipuri - Koivisto. Kielitaitoni ei riittänyt selvittämään oliko kyseinen purjehdus näin koronakesänä edes järjestetty.

Mutta tieto siitä, että Koiviston pienvenesatama-projekti etenee. Koivistolla on pursiseura: Koivisto Yacht Club, venäjänkielisessä nimessä Koivisto ja logossa kirkko. Pursiseura on avattu 2014. Satamassa on tällä hetkellä 80 venepaikkaa ja laajennuksia suunnitteilla. Venepaikoille on vesi ja sähköliitännät. Veneitä voi liuskan kautta laskea ja nostaa talvisäilytykseen. Paikka on turvattu. Veneen huoltopalveluita saatavilla. Siis toimiva pienvenesatama purje- ja moottoriveneille.

Uskon, että vielä tulee päivä, jolloin voin lipua Koiviston salmeen ja satamaan huviveneelläni. Katson mereltä päin tullessani samaa maisemaa kirkkoineen ja rantaviivan siluetteineen, kuin mitä omat isovanhempani ja kaikki koivistolaiset merenkulkijat ovat katsooneet matkalla kotiin.

Hartaast

Lunta raamatussa

Kaisa Koivula

Kun kirjoitan tätä, meillä on ollut Valtteri-myrsky ja pääkaupunkiseudullekin on saatu paljon lunta. Autot ja parkkipaikat ovat hautautuneet lumeen. Ihmisille on tarjolla paljon hyötyliikuntaa. Hiihtämääkin pääsee luonnon lumelle. Maisemat ovat kauniita. Jotenkin helpottaa, kun talvella on lunta. Asiat ovat vanhassa järjestyksessään.

Raamatun runollisissa kirjoissakin kuvataan lunta, vaikka niiden kirjoituspaikka onkin kovin etelässä. Jobin ystävä puhuu Jobille lumesta näin: ”Jumala tekee suuria tekoja, joita me emme käsitä. Hän sanoo lumelle: »Putoa maahan!» ja rankkasateelle: »Piiskaa, piekse!» Rajumyrsky syöksyy majastaan ja pohjatuuli tuo pakkasen. Jumalan henkäyksestä vedet jäätyvät, laajakin ulappa jäähmettyy. Joskus ne tuovat rangaistuksen, joskus siunauksen hänen maalleen.” (Job 37: 5-6, 9-10, 13.)

Itse Jumala kysyy Jobilta: ”Oletko käynyt paikassa, jossa minä säilytän lunta, oletko nähnyt rakeiden varastot? Kuka on sateen isä? Kenen pisarat kasteena hedelmöittävät maan? Kenen kohdusta syntyy jää, kenen sylistä taivainen huurre, kun vedet peittyvät kuin kivisen kannen alle ja syvyyden pinta vetäytyy umpeen? Kuka viisas voi laskea pilvien luvun? Kuka kykenee kumoamaan taivaan vesiruukut, kun maa on kuin valettua metallia ja multa on kovettuunut kokkareiksi?” (Job 38: 22, 28-30, 37-38.)

Tuntuu mukavalta lukea itselle tutuista ilmiöistä. Huomaan välillä suhtautuvani Raamatun tekstiin kuin se koskisi jotain toista elämää. Ehkä jotain vierasta hengellistä tai taivaallista todellisuutta? Tuntuu mukavalta huomata, että se liittyy aivan tavalliseen suomalaiseen arkeen.

Toki noista teksteistä huomaa, että niissä kirjoitetaan lumesta välimerellisessä ilmastossa. Totta on kuitenkin täälläkin, että pohjatuuli tuo pakkasen, että laajakin ulappa jäätyy ja syvyyden pinta vetäytyy umpeen. Haitaksi ja siunaukseksi. Vaikka tunnemme lumen paremmin kuin Job, emme mekään pysty hallitsemaan sääilmiöitä. Jumala on luonnon ilmiöiden isä täällä arki-Suomessakin.

Psalmirunoilija ottaakin puheeksi tämän seikan: ”Kiitä Herraa, Jerusalem! Ylistä Jumalaasi, Siion! Hän sirottelee lunta kuin villan hahtuvia, hän levittää kuuraa kuin tuhkaa. Hän viskoo rakeita kuin leivänmuruja, hänen pakkasessaan

vesi jäähmettyy. Kun hän käskää, jää sulaa. Hän käskää tuulensa puhaltaa, ja vedet virtaavat.” (Ps. 147: 12, 16-18.) Runoilija asettuu ihmisen asemaan suhteessa luonnonilmiöiden Luojaan ja Hallitsijaan; hän kiittää niistä, ylistää niistä ja suostuu siihen, että Jumala niitä hallitsee.

Tietenkin päästään myös hengellisiin ulottuvuuksiin. Juuri sen paljastamiseksi Raamattu on kirjoitettu, mitä ihminen ja luonnontiede ei voi havaita: yliluonnollisen, henkisen. Jumala vertaa lunta Raamattuun: ”Niin kuin sade ja lumi tulevat taivaasta eivätkä sinne palaa vaan kostuttavat maan, tekevät sen hedelmälliseksi ja versovaksi, niin että se antaa kylvälle siemenen ja syöjälle leivän, niin käy myös sanani, joka minun suustani lähtee: ei se palaa luokseni tyhjin toimin vaan toteuttaa sen, mitä minä haluan, ja saa menestymään sen, mitä varten minä sen lähetin.” (Jes 55:10,11.) Välimeren ympäristössä lumi sulaa nopeasti. Lumi on sen merkki, että kohta kuiva maa saa vettä; lopulta kylmyys ja lumimyrsky tuovat hyvää, vaikka myrskyn ja lumisateen aikaan onkin vaikea olla.

Lumi houkuttelee lukemaan Raamattua, koska se luo hengellistä kasvua ja elämää.

KOIVISTON viesti

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Lehti jaetaan aina kuluvaan kuun loppupuolella.

Lehteen tarkoitettun

ilmoitusmateriaalin tulee olla

toimituksessa viimeistään lehden

ilmestymistä edeltävän kuun

lopussa.

Toimitus ei vastaa sille lähetetyistä

materiaalista. Lehden vastuu

ilmoituksista rajoittuu

ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön

oikeellisuudesta ja toimittamiensa

kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai

muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm

Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@ramitoivonen.fi

Muussa tapauksessa aineistot

toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,

Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana

on postimerkillä varustettu

palautuskuori osoitteineen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Jäsenasiat, tilaukset, osoite-

ym. muutokset:

Aina kirjallisena, mieluiten

sähköpostitse Koivisto-Seura ry:n

varapuheenjohtajalle

katarina.hovi@gmail.com

Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 39 e, sisältää

vuoden jäsenlehdet.

Jäsenlehden postituksesta

Pohjoismaihin veloitetaan +3 e/vuosi

ja muualle Eurooppaan +8 e/vuosi.

Pankkiyhteys:

Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 231 2422

Koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Toivonen, 0400 780 398

Kutsu

Suomen Koivisto -Seura ry:n vuosikokous ja Talvijuhla 23.4.2022 Turussa

Turun Karjalatalo, Turun Karjalaisten talo, Itäpelontie 2, Turku, järjestetään lauantaina 23.pv huhtikuuta 2022 Suomen Koivisto-Seura ry:n sääntömääräinen vuosikokous ja Koivistolaisten talvijuhla.

Aikataulu: klo 10:00 Tulokahvit
klo 11:00 Yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous
klo 12:00 Lounastauko
klo 13:00 Koivistolaisten talvijuhla

Talvijuhlan ohjelmassa:

Mie muistan -yhteislaulu
Seuran puheenjohtajan tervetuliaispuhe
Evakon kyynel -musikaalin laulujen sikermä
Vuoden koivistolaisen valinta
Vuoden koivistolaisen puhe
Ansiomerkkien jako
Karjalaisten laulu

Suomen Koivisto-Seura ry:n puolesta johtokunta

Koiviston kylien esittelyt

Tulevissa Koiviston Viesteissä tullaan esittelemään kaikki Koiviston kylät. Pyydämmekin nyt koivistolaisten jälkipolvia aktivoitumaan ja esittelemään oman kotikylänsä kuvin ja noin 3000 merkin mittaisella tekstillä. Kyliä esitellään siinä järjestyksessä, kun aineistoa saadaan.

<i>Alvatti</i>	<i>Makslahdi</i>
<i>Eistilä</i>	<i>Mannola</i>
<i>Humaljoki</i>	<i>Partiala</i>
<i>Hyttölä</i>	<i>Patala</i>
<i>Härkälä</i>	<i>Penttilä</i>
<i>Ingertilä</i>	<i>Rautanen</i>
<i>Jaakkola</i>	<i>Saarenpää</i>
<i>Kauppala</i>	<i>Soukka</i>
<i>Keskisaari</i>	<i>Tervahartiala</i>
<i>Kiiskilä</i>	<i>Tiurinsaari</i>
<i>Kiurlahti</i>	<i>Vanhakylä</i>
<i>Kurkela</i>	<i>Vatnuori</i>

– Puheenjohtajalt' itseltää –

Lapsuuden päiviä Saarenpäässä

Niin tulivat ensi pakkaset ja Peräsuon lampi oli taas ihanteellinen leikkipaikka, kirkas jää ja vihreät mätät. Siellä oli hauska temmeltää ja laittaa mättäille talosia. Pojat tulivat myös sinne luistimiseen ja tietysti häiritsivät leikkejämme ruiskuttamalla jäätä rikki. Mutta hauskaahan se oli.

Lumen tultua otettiin sukset ja kelkat esiin. Sukset olivat kotona tehtyjä, harvalla oli ostosuksia, mutta ei se tahtia haitannut. Jokainen vain pyrki olemaan mukana. Kun läksyt oli luettu, niin lähdettiin illansuussa Mörkömäkeen. Siitä sivusta pienestä hyppyrimästä me tytöt lasketeltiin. Ylös, alas jatkuvasti ja riemua riitti. Pojilla oli isompi hyppyrin korkeammalla.

Kun ilta alkoi hämärtää, oli aika lähteä kotiin. Vanhemmat olivat viettäneet pienen ”hämärökköhetken”, tupa oli lämmin ja äidillä oli pottilohko uunissa valmiina. Kyllä ruoka maistui, ei tarvinnut keittää patistella, sillä ulkona olo ja raitis ilma pitivät siitä huolen.

Jäiden vahvistumista odotellessa vanhempi väki laittoi pyödyksiä kuntoon, verkkoja pauloitettiin ja paranneltiin. Siinä vähitellen lapsiakin opetettiin samaan työhön, käpy vaan käteen, ensin silmäpako ja sitten kolmikanta kiinni. Kun ne asiat oppi, niin siitähän se lähti sujumaan.

Äidin kotona mummolassa oli iso tupa. Joka talvi sinne tuotiin nuotta korjattavaksi. Nuotan osakkaat taitavat naiset ja miehet tulivat nuottaa parantamaan. Jokaisella oli eväät mukanaan. Siinä oli iloista puhetta ja leikinlaskua työn lomassa ja valmistakin tuli.

Kun väki illalla oli lähtenyt, niin me lapset saimme telmiä mielin määrin paksun nuotan päällä. Jännittäväntä oli se, kun saimme jäädä nukkumaan tuvassa olleeseen rekeen serkkujemme seuraksi. Osa-simme nauttia niistä hetkistä ja olimme onnellisia, emmekä osanneet parempaa kaivatakaan.

Äitini kertomaa,
nimimerkki
K. H-M.
Koiviston Viesti
7.1976

Aurinkoisia talvipäiviä ja hyviä ulkoilukelejä!

Eija Tuominen

Rakkaamme

Raili Maija

TUULI

(ent. Lindeman, o.s. Tuuli)

s. 1.7.1930 Koivisto
k. 22.1.2022 Oulu

Kiittäen ja kaivaten
Reija ja Pekka
Saara ja Jouni
Tuomas, Roosa, Aatu ja Eevi
Rauli ja Maria
Raisa
Rosa
Ronja
Riku
Raila

*Niin väsyneenä loppumatkan kuljit,
uneen rauhaansa sä silmät suljit.
On vain hiljaisuus ja suru sanaton,
mutt' tiedämme sun hyvä olla on.*

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa 12.2.2022.
Lämmin kiitos osanotosta.

Suomen
Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948

Toimii Koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisu toimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin
liittyvää kokoamista ja tallentamista.
www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
0400 244 290, tuominee@gmail.com
Varapuheenjohtaja, jäsenasiat:
Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
050 482 1240, katarina.hovi@gmail.com
Sihteeri, Jorma Kallonen
Koivukuja 23, 21530 Paimio
0400 834 723, jorma.kallonen@nic.fi
Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen

Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
p. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
p. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
p. 050 539 8693, mhongist@gmail.com
Johtokunta:
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varajäsen Hanna Silfver, Kaarina

Ritva Ratia-Ahtiainen Lahti. 044 377 7201
varajäsen Raila Hiltunen, Mäntsälä
Jorma Jack, Kotka. 050 061 9482
varajäsen Maarit Raninen, Lammi
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varajäsen Katariina Aaltonen, Espoo
Jukka Ratia, Mäntsälä. 050 097 8206
varajäsen Jorma Simola, Lahti
Tiina Torkkeli-Pitkäranta, Kemiö.
045 126 6286, varajäsen Leea Helkiö, Salo
Riikka Salokannel, Lahti. 044 231 2422
varajäsen Tuula Ruskeepää, Pornainen

Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
varajäsen Tuula Agge, Parainen

Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Veli Sainio,
050 505 6676,
veli.sainio@kolumbus.fi
Hallituksen varapj. Sari Piela,
050 431 2564, sari.piela@gmail.com
Asiamies Anne Markkanen,
0400 687 717,
Koivistosaaatio@gmail.com

Koivistolaista musisointia

...jatko-osa

Riikka Salokannel

Ensimmäinen tarkennus liittyi kuvaan Eistilän pelimanneista. Ulla Stenback Raumalta tiesi kertoa, että kuvassa viulistin vieressä on äitinsä Emma os Agge. Takana on Hilja Kaarle Wahlqvistin vaimo, joka kannattelee sylissään heidän nuorimmaista lastansa Marja-Liisaa. Mandoliinia soitti Eemeli Piela, kuvassa vasemmalla. Hänen vieressään on Kaarle Wahlqvist, viulistina Eino Hanttu.

Luukan suvussa on paljon nykypäivän muusikoita. Taisto Luukan poika, musiikin maisteri, jazz-kitaristi Pekka Luukka opettaa kitaransoittoa Metropoliaassa. Belgiassa, kansainvälisessä Europ Jazz Contest -kilpailussa hänen bändinsä Splash of Colars jatsasi voittajaksi. Valtterin lapsista Seija Teräsen pojalla Arthur Teräsellä on oma rokkibändi, joka on levyttänyt useita levyjä. Viljo Luukan jälkeläisistä Hannu Luukan poika Aleks on myös musiikki-taiteilija.

Oopperaa ja musikaaleja

Oopperalaulaja, mezzosopraano Ann-Marie Heinon äidinäiti on Koiviston Saarenpäästä, isänisiä Vatnuorissa. Seuraava iso rooli on Ruotsalaisen Teatterin Maija Poppanen musikaalissa, kunhan koronan jälkeinen aika koittaa, ja kulttuurilaitosten näytökset lähtevät rullamaan ja yleisö pääsee viimein paikalle.

Oopperalaulaja, tenori Armas Huttu esiintyi ennen sotia usein Koiviston Merikylpylässä. Hän oli 1920-1930-luvuilla kiinnitettyä Kansallisoopperaan, mutta koska ottoisä Konstantin Hanttu ja äitinsä Maria asuivat Koiviston Kiiskilässä, oli luontevaa vieraila laulamassa kylpylän vieraille.

Hanttu myös levytti yli 35 levytystä mm. J. Alfred Tannerin ja Oskar Merikannon kanssa.

Berliinissä asuva kontrabasisti Esko Laine soittaa Berliinin filharmonikoissa ja opettaa filharmonian omassa orkesterikoulussa. Klassisen musiikin hän aloitti sellistinä, mutta vaihtoi sittemmin suurimpaan jousisoittimista.

Kevyttä tanssimusiikkia

Jaakko Piela kertoo kirjassaan Jungmanni Jaakobin muistelmat, keikkamuusikon urastaan. Jaakko Pielan isä Johannes soitti puolestaan Meteor-orkesterissa viulua ja trumpettia. Kuvassa vasemmalla Johannes Piela, haitaria soittaa Adam Piela. Vartelan Topi on rummuissa ja hänen vieres-

sään Toivo Murto soittaa saksofonia. Hänen käsissään soi myös viulu.

Viimeisessä kuvassa merkkipäiväänsä viettää Uljas Hämäläinen. Hämäläinen soitti viulua kiiskiläläisen Eeti Junnilan Rillo-orkesterissa. Rillo itse soitti haitaria, rumpuja Hannu Junninen.

Kiiskilän kylällä haitaria osasi soittaa myös Onni Pönni. Viulisteja siellä olivat Unto Junninen ja Tamasen äijä.

Koiviston maisemaa

Jatkuu sivulta 1

Rannan kihlakunta

Koivisto ja Koiviston Kauppala kuuluivat Rannan kihlakuntaan naapuripitäjiensä sekä ulkosaarten Seiskarin ja Lavansaaren kanssa. Seiskari oli aikanaan kuulunutkin Koivistoon. Rannikko-seutu on ratkaisevasti vaikuttanut sen asutukseen, elinkeinoihin, elämän yleiseen kulkuun ja asukkaiden luonteenpiirteisiin.

Suomenlahden pohjukkaan kehittyi omaleimainen talous-

alue, joka oli kaikessa riippuvainen yhdestä ja samasta merestä, joka paitsi yhdisti ja yhtenäisti myös asetti omat ehtonsa elämälle. Koivistoon kuului mannermaata, Vatnuorinniemi ja Pullinniemi sekä Pulliniemen suuntainen Koiviston saaristo.

Koivistolla elettiin kyläyhteisöissä, joita tulemme esittelemään myöhemmissä lehden numeroissa.

Putus ja Mannola. Kuva Dmitry Matveev.

Hiihtojuhlaa

Riikka Salokannel

Pertti Suurhasko oli talvikisatun- nelmissä jakanut facebookissa poimintoja Koivistolaisesta hiihtokulttuurista: Näin talviolympialaisten lähestyessä ja menestysoiveiden noustessa, palataan ajassa 100 vuotta taaksepäin. Tuolloin urheiluistamme kansallisin hiihto oli vielä lapsipuolen asemassa koko Karjalassa.

Kun suojeluskunnissa oivallettiin hiihtotaidon merkitys suojeluskuntatyössä alettiin suunnittelemaan keinoja hiihdon 'yleistämiseksi'. Wiipurin suojeluskuntapiiri jaettiin 12 kilpailuryhmään, johon kuhunkin kuului 3-7 suojeluskuntaa. Kukin ryhmä sai yhteisesti määräyksen hankkia kiertopalkinto ja järjestää kilpailut.

Mainittakoon, että kun talvela 1922 järjestettiin vain 20 hiihtokilpailua Wiipurin alueella oli niitä seuraavana vuonna jo yli 50 ja näin hiihtoharrastus oli voimakkaassa kasvussa. Käytössä oli myös hiihtomerkkisäännöt ja harrastaja saattoi suorittaa hiihtomerkin, joka oli jaettu 3 eri luokkaan. 1923 hiihtäjien valiojoukkoon eli 1. luokan hiihtomerkin suorittaneisiin kuului koko maassa vain 67 miestä, joista 3 Wiipurin piiristä – Koivistolta ei tosin ketään.

Oheinen kuva on vuodelta 1923 Makslahden jäähiihtokilpailuista Kurkelasta. Kuva Tarmo Kurjen kuvakokoelmasta.

senseuraksi Koiviston Urheilijat. Saarenpäässä urheiltiin Saaren Pojissa ja vuonna 1934 Patalan työväen yhdistykseen perustettiin urheiluseura Veto. Pari vuotta myöhemmin Römpötillekin perustettiin Veto. Näillä kahdella eri keskusjärjestöjen alaisella urheiluseuralla ei ollut yhteistointaa.

Eeva-marjatta Simolalla oli puolestaan muistona isänsä voittama palkintolusikka. Koiviston Tervahartialasta kotoisin olleen Anton Simolan hiihtopalkinnon takana on kaiverrus: ”Koiv. puulaa-ki hiihto 24/2 29”.

Koivistolaiset urheiluseurat

Ensimmäinen varsinainen urheiluseura perustettiin Koivistolle vasta vuonna 1925. Sitä ennen nuorisoseuroissa ja työväenyhdistyksissä oli harrastettu monenlaista voimistelu- ja urheilutoimintaa. Ensimmäinen oli siis työväenyhdistyksen urheiluseura Murto, joka kuului vasemmistolaiseen, vuonna 1919 perustettuun TULiin, Työväen Urheiluliittoon. Seuraavana vuonna perustettiin 1906 aloittaneen SVU-Lin, porvarillisen Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton jä-

Koiviston Urheilijoissa harrastettiin talvisin hiihtoa, jääpalloa, nyrkkeilyä ja voimistelua sekä kesäisin yleisurheilua, pesä- ja jalkapalloa, uintia ja pyöräilyä. Liikuntaa harrastettiin laajasti myös muissa järjestöissä. Hiihto ja yleisurheilu olivat suosituimmat lajit. Jopa Koiviston elokuvateatteri Kinohalli järjesti lapsille hiihtokilpailut 1930-luvun lopulla. Näissä sarjoissa voittajat palkittiin hopealusikoilla ja kaikki osallistujat saivat elokuvalipun.

Hiihto- ja mäkihyppyharrastus on jatkunut myös jälkipolvilla. Näissä kuvissa hiihtelevät sisarukset Hellevi ja Osmo Kaukiainen ja serkukset Anu Kaukiainen yhdessä Mirjan, Helleivin ja Maijan kanssa.

Alli-Katriina Kaukiainen on puolestaan muisteluissaan kirjoittanut talven riemuista, miten ”Talvella tehtiin iso lumilinna. Siinä oli rimoilla vahvistettu katto ja sisällä useita huoneita. Pienemmille sisarille piti tehdä viereen toinen linna, he kun olivat aina tulossa isojen tyttöjen linnaan. Laskiaisena laskettiin Siknaalin mäellä suksilla ja Rantalalan reellä. Reellä mentiin suoraan pusikkoon, mutta onneksi kukaan ei loukkaantunut ja reki pysyi ehjänä. Isä oli ostanut sotasaalishuutokaupasta ison potkukelkan. Sille annettiin nimeksi Molotohvi. Se oli hyvä kulkemaan ja siihen mahtui paljon väkeä. Huterose oli ja linksui ja lonksui. Sillä laskettiin Perunamäestä alas. Kelkka oli täynnä väkeä. Istuimelle mahtui useita ja jalaksille vielä enemmän. Kelkka

luisti Perunamäeltä Ratian luokse asti”

Löytyipä arkistoista myös Viestiin hartauskirjoituksia kirjoittavan Kaisa Koivulankin lapsuuden aikainen hiihtokuva. Olisi hienoa, jos vielä näille lumille, eli maaliskuun numeroon voisitte jakaa omia ja koivistolaisen sukunne hiihtokokemuksia niin Koivistolta, kuin myöhemmin evakkotai-paleen varsilta.

”Ministerii”

Äitimme, Impi Maria, oli urhea nainen. Hän synnytti yksitoista lasta, toi isän taistellessa rintamalla kahden sodan aikana kymmenen lastaan sodan, hädän, puutteen ja nälän keskeltä kymmenen evakkovuoden jälkeen turvaan ja kasvamaan isänmaan rakentajiksi. Äitimme oli kekseliäs, järkevä ja sisukas suomalainen nainen, joka uskoi oikeuden voittoon. Hän uskoi vakaasti, että virkamiehet oli tehtäviinsä nimitetty palvelemaan kansaa, ei päin vastoin. Kun jokin asia ei ottanut sujuakseen, hän kirjoitti vaikka ”ministerii”. Kirkkoheran halutessa ajaa hänet suuren lapsilaumansa kera kortteeristaan, koska evakon perheen asuntoa tarvittiin rippikoulun pitoa varten, vaikka kolmen kilometrin päässä keskustassa seurakunnalla oli jopa paremmat tilat juuri sitä varten vapaana, äiti hankki ”ylläältä” sellaisen paperin, joka velvoitti papin antamaan ainakin sillä kertaa periksi evakkoäidille..

Oikeastaan äiti oli erittäin säikky. Hänen sydämensä läpätti vimmatusti, kun hän pimeässä juoksi 3 km tumman metsän lävitse Patalasta kotiin Hyttölään. Mutta hän säilytti mielenrauhan-

sa aina, kun oli kysymys perheensä oikeuksista ja hyvinvoinnista.

Uskon perineeni äidiltäni tuon säikyn luonteenpiirteeni esiintyessäni jalat lyövät loukkua, vaikka useimmiten saan syyttää vain itseäni siitä, että tuppaudun tilanteisiin, joissa joudun esiintymään.

Palasimme vaimoni kanssa parinkymmenen kiertolaisvuoden jälkeen 1986 vakituisesti takaisin Porvooseen, josta oli tullut minulle, Koivistolla syntyneelle, kotikaupunki, kuten oli käynyt Pietarsaaressa syntyneelle Runebergillekin.

Prahan kevään ajoista alkaen oli Euroopassa puhuttu ”ihmiskasvoisesta sosialismista”, vaikka Varsovan liiton ”toverit” tankkeineen olivat Brežnevin johdolla näyttäneet Dubcekille kaapin paikan, kuten he olivat ylioppilasvuotenaani 1956 kansannousun aikana kurittaneet presidentti Nagyn johtamia unkarilaisiaikn.

Neuvostoliiton johtoon oli 1985 noussut minua viisi vuotta vanhempi Mihail Gorbatšov NKP:n pääsihteeriksi, joka ideoineen avoimuudesta (glasnost) ja ja uudistuksista (perestroika) sai

*Neuvostoliitto
ei ollut pop.
Siltä puuttui
good will’ia.*

monet suomalaisetkin kiinnostumaan - olisiko nyt alkamassa ”ihmiskasvoisen sosialismin” aika?

Olin käynyt Koivistolla, Viipurissa ja Leningradissa. Missään ei Leninin kaupungin osittaisesta keisarinajoilta säilyneestä prameudesta huolimatta tuntunut kaikki olevan niin hyvin kuin uskoteltiin. Uudesta nuoresta johtajasta ja hänen Raisa-vaimostaan ei liiemmästi meillä Suomessa innostuttu. Neuvostoliitto ei ollut pop. Siltä puuttui good will’ia.

Olin ollut nuorempana opiskellessa Yhdysvalloissa ASLA-stipendiaattina. Kirjoitin englanniksi Mihail Gorbatšoville ja kerroin, miten amerikkalaiset olivat

hankkineet runsaasti good will’ia Suomessa suomalla Suomelle itsenäisyystaistelun aikana syntyneen ”sotavelan” maksuun lisäaikaa ja myöntämällä 30-luvun alussa vielä maksamatta jääneelle, yli 8 miljoonan dollarin lainan takaisinmaksulle lisäaikaa matalalla korolla ja varsinkin muodostamalla koroista stipendirahaston, josta myönnettäisiin suomalaisille nuorille apurahoja, jotka takasivat oikeuden opiskella jossain yhdysvaltalaisessa yliopistossa. Kysyin naapurivaltion päämieheltä, miksei Neuvostoliitto koettaisi samanlaista good will’in hankintaa jakamalla suomalaisille nuorille opintoapurahoja Neuvostoliiton yliopistoihin esim. Moskovassa ja Leningradissa, jotka maksettaisiin Suomen 1952 kokonaan maksamasta 300 miljoonan kultadollarin sotakorvaussummasta.

En tiedä, lukiko Gorba kirjeeni tai näytettiinkö sitä edes hänelle, mutta ei Neuvostoliiton suosio kylläkään näyttänyt nousevan maassamme. Ei pääsihteeriksi kuitenkaan kirjeeseeni vastannut. Ja mitä hän olisi voinut ehdotuksestani sanokaan? Olimme 80-luvun alussa ryhmämatkalla Leningradissa. Kioskissa jotain

ostaessamme, saimme setelillä maksaessamme muutaman kopeekan vaihtorahan asemesta tahmeita karkkeja. Maan talous oli tuolla muskelivaltiota niin kuralla, ettei kannattanut lyödä kolikoita, koska niiden arvo jäi alle niiden lyöntikustannusten. Jo silloin pani aavistelemaan sitä, mitä tapahtui ydinasevallalle kymmenen vuotta myöhemmin.

Taisi kirjeelleni supervallan pääsihteerille käydä, kuten kävi 5 - 6 vuotiaalle tyttäreni ja naapurin Katin tikkukirjaimin kirjoitetulle kirjeelle presidentti Kekkoselle, kun he ilmoittivat haluvansa armeijaa. Ei vastannut Urkki tytöille. (Ensimmäiset vapaaehtoisina armeijaa astuneet naiset pääsivät ”syyniin” vasta 1995.)

Juuri nyt näyttää siltä, kuin joku mielisi takaisin ”vanhoja hyviä” neukkuaikoja. Ja samalla saisi takaisin Potrmkinin kulisseista kuulun sotaherran Katariina Suurelle 1787 valloittamasta ”Pyhän Venäjän synnyinseudusta”.

Mara

Mie tiijjän

Martti Piela

Ol vähäse samalaine olo, ko 1943 vuue kesäkuu alus, ko vartuttii Korja asemal junnaa lähteväks Viipurii. Äiti ol ommelt Hanskil ja miul ”uuvvet” merimiesasut ja oltii melkee yhekokeset. Hanski ol asemamiehe kans yhtä mieltä ja sanokii täl, et ”ollaaha myö muute kaksosii, mut vaa eri vuuves syntyneitä”! Nyt ko poika ja minnii toivat miut takasii tält viimeimmält evakkoreissultai Porvoosee. mist olin joutunt kolmise viikkoo sit lähtemää pakkoo remonti pöllyy, poraukse metelii ja vee ja vessa puuttumist karkuu, nyt taas tuntu, et ”ei kaik oltkaa mänt”, koha vaa saan miu amerkkalaiset konneet uskomaa, et ei hyö ossaa koivistolaista murretta paremmi ko mie. (Taaskii huomasi tammikuu Viestis, et miu iPhone luuloo, et ”ilmase” sanotaa ”limace” koivisto kielel.)

Miul o kotonnai aika paljo kirjoi, lehtii ja muita painotuottehii. Ei niitä aina voi mukaheen ottaa, ko karkuu pittää lähtee. Tyttärei, hääko o paljo lukent, ni

hää ihmetteliöö, et miks mie en heitä tuota painettuu roskaa huut hiitee, ko ”kaikha löytyy nykysi netistä.” Mie en kuiteskaa oo sammaa mieltä. Ei sielt ”Tiijjo taivaast” löyvyv ainaskaa suome kielel, ja viel vähemmä Koivisto murteel tietoo mei männehist ajoist eikä ees nykypäivist eikä varsinkaa luotettavvaa tietoo. Räntättyy tekstii voip luottaa paremmi ko naputeltuu, ko räntättyy tietoo joutuu harkitsemmaa tarkemmi, eikä sitä nii vaa voikaa muutella. Olha tuos mei naapuris aika, ko historia kirjoist poistettii valokuvist ”epähenkilöi” kuvvii ja oikeuve istuntoi lausuntoi saatto jälkikätee löytää iha erilaisiin, ko mitä niist alumperi ol lunkent.

Merja Lapila esitti viimesimäs Mie Tiijjän ratkasussaa Tilastokeskuksest poimitu luvu vuuve 1935 syntyneehii määräks (69.942). Se Tilastokeskukse tieto o tietyst oikee (jos kopioijes ei oo tult virhettä). Miu tietoi perustuu Ilta-Sanomii julkasuu ”Suo-

men koko tarina 1940-luku”. Sem mukkaa 1935 elävän syntyneijjä määrä ol 1942 viel niikii suur ko 107.759. Tiijjä hänt, mini tietoo lehti perustaa tuon luvu.

Mut viimekshä mie kyselinkii teilt tietäjilt, et miks USA viivytel Suome itsenäisyvve tunnustamist.

Miu tiijjot perustuut lähinnä kahe uue tietokirja teksteihi - Enkenberg: Vuosisata, Itsenäisen Suomen aika, Porvoo 2016 ja Tarkka-Tiitta: Itsenäinen Suomi, Otava, Keuruu 2007.

Suome olot olliit itsenäistymisjulistukse antamise aikoihi epävakaat. Maas oli lakkoiluu, veljessota ja saksalaise kuninkaa valitsemista kannattavvaa liikehintää. Sisällissova vuoks maa hallitusmuoto ol jäant määrittellemättä. Kustaa III:e aikase hallitusmuo’o mukkaa maal valittii lokakuus 1918 kuningas, Hesse-ni rinssi, maareivi Friedrich Karl Ludwig Konstantin von Hessen-Kassel. Moine nimihirviö ois var-

mast jäant suomalaisii suihi kärkevitelemmää ko kala ruoto, ni kuningasta ois kutsuttu Väinö I:ks. Ei sitä kuiteskaa tarvittukkaa, ko ei Saksa keisar Wilhelm II suostunt antamaakaa poikaan piskuse pohjose maa kuninkaaks, vaik itse Kalevala kuvittaja ol suunnitelt tuleval kuninkaal kaikellaista säihkyvää asustetta ja muuta kullakimalteista rekvisiittaa-ki. Mannerheim valittii Valtiohoitajaks Svinhufvudi tilal. USA tunnusti Suome itsenäisyvve vast toukokuus 1918, päivää myöhemmi ko Enklanti.

Ameriika etustajaks Suomee nimitettii 24.5.1919 konsul Thornwell Haynes Yhysvaltai täysivaltase ministeri arvoiseks edustajaks Suomee kunnes perustettais lähetystö. Maaliskuu 6. päivä 1920 Kongressi myöns valtuuvel lähetystö perustamiseksi Suomee. Ruotsi USA-lähettilästä Ira Nelson Morrisii pyyvettii ilmoittautumaa Helsinkiä ja toimimaa väliaikaisen asiainhoitajan lähettilää saapumissee ast. 1921

Charles L. Kagey nimitettii täysivaltaiseks lähettilääks Suomee. (Suome ensmäne etustaja USA:s ol vastaavast Armas Herman Saastamoine.)

Suomi makso 1918–1920 saastamaa 170.000 tonnist vilja- ja muust elintarvikeavust 16 miljoonaa tollarii omist varoistaa ja lainas lisäks lähes 8,3 miljoonaa tollaria Yhysvaltai liittovaltiolt. Sopimus eteltytti Suomen maksava 9 miljoona tollari vela 3 prosentint korol ensmäste 10 vuue ajalt ja 3 1/2 rosentti korol ja sen jälkee 62 vuue pituisin ajanjaksoin. Vaik Suome velka ol teknisest syntynt avustustoimenpittee taval, amerikkalaiset kutsuit kaikkii maailmnsova aikaisii lainoi ”sotaveloiks”. 1930-luvu suure lama aikan Suomi ol ainoo maa, joka jatko sova-aikaiste velkoi takaisimaksuuYhysvalloil.

Nro 1 Tammikuu 1984

KOIVISTON viesti

5

Eero Mannonen

Talvinen Itämeren matka

Kesällä 1938 neitsytmatkansa tehnyt M/aux "Saarentähti" lastasi sahattua puutavaraa — eli pitkää tavaraa — Kotkassa samana vuonna, joulukuun alussa.

Miehistöluettelo oli seuraava:

— päällikkö	Erkki Pulli	Ingertilästä
— perämies	Aarne (Karhu) Kairivuo	Ingertilästä
— konemestari	Vilho Mannonen	Ingertilästä
— pursimies	Aukusti Pulli	Ingertilästä
— koneapulainen	Leo Mannonen	Jaakkolasta
— matruusi	Viljo Franzelius	Eistilästä
— matruusi	Veikko Pulli	Ingertilästä
— puolimatruusi	Eero Mannonen	Ingertilästä
— kokki	Selma Ruottu	Patalasta

Matkustajana oli päällikön kihlattu morsian Irja Jaakkola Saarenpäästä, matkan jälkeen rouva Pulli.

Sen ajan rahtausopimuk- sen mukaan laiva vastasi kuluista tavaransiirosta laivaan ja rahdinantaja kustansi ahtauksen. Laivan miehistö teki taakat proomussa. Vinssimies ja kajimies olivat laivasta. Puutavaran ahtaajista huomattava osa oli naisia. Ahtaustyö kävi joutuisasti. — Esimerkiksi aikaisemmassa laivassani lastattiin 3000 tonnin laiva Kotkassa ja Uuraassa yhdessä viikossa normaalina työaikana. Arkangelissä sekä Mezenissä Jäämeren rannikolla lastattiin samaa laivaa 2 viikkoa ja tehtiin 24-tuntisia työpäiviä. Kaksi "jengliä" vuorotteli, vuorokausi työtä ja vuorokausi vapaata. Se kai johtui siitä, että työtahti oli heikko. —

Merikapteeni Erkki Ilmari Pulli

Kotkasta lähdettyämme nousi myrsky ja jouduimme ankkuroidaan Kaunissaaren suojaan. Lohduttelimme vanhalla Koiviston ukkosen sanonnalla, että myrskysatamassa ei turhaa leipää syödä. Jonkun mieleen tuli lähestyvä joulua ja niin teimme veneellä kuusenhakumatkan saareen.

Joulukuussa Itämeri on tuulinen. Kun sitten matkaa jatkettiin, niin täytyi ottaa vastaan ilmat sellaisina kuin olivat.

Olen pannut merkille että Suomenlahden itäosasta lastattu puutavara imee itseensä paljon vettä. On luultavasti kuivattu hyvin, sillä eihän märkä puu vettä ime. Nytkin ennen Kööpenhaminaa kansilasti oli niin vetynyt, että joku ehdotti jo kansilastin keventämistä. — Edellä mainitusta 3000 tonnin laivasta heitimme Pohjanmerellä mereen 35 standardia puutavaraa, joka oli lastattu Uuraassa. Siitä huolimatta laiva oli 20 astetta kallillaan Lontooseen saavuttaessa. — Nyt toimme kuitenkin koko lastin Kööpenhaminaan.

Kööpenhaminassa purkaus tapahtui siten, että laivan puo-

lesta annettiin tavara maihin ja tanskalaiset veivät kentälle. Puutavara pinottiin eri laadut ja "konossementit" erikseen. Tämä vei huomattavasti aikaa. Kun tanskalaiset käyttivät paljon aikaa myös oluen juomiseen, niin työ oli sen mukaista. He saivat joka päivä "förskottia" klo 15.00. Aamupäivällä ostettiin kanttiinista olutta tai snapsia velaksi ja maksettiin illalla. Päivän iskulause oli tavallisesti: "Venta lite, pissa först". Ja sitten lähdettiin kallelle. Kanttiinin pitäjä piti ovia auki työajan jälkeenkin. Jotkut istuivat niin kauan, että vaimot hakivat mahdolliset loppurahat pois.

Joulu vietettiin Kööpenhaminassa. Päällikkö osti joulukuusen koristeet — karamellit sieltä, sillä olihan kysymyksessä laivan ensimmäinen joulu. Kun Fransus Viljon piti sydä yksi kuusen karamelli, niin se osoittautuikin pahvin palaksi. Viljo lämmitti skanssia niin voimallisesti aattoiltana, että kynttilöiden steariini suli ja aamalla sydämet riippuivat paljain kuusessa. Jouluaamuna aamukahvia juodessa Veikon käsi osui pöydän yläpuolella riippuvan kuusen tyveen ja puolet kuusen piikeistä varisi kahvipöydälle.

Kävimme joulujuhlissa suomalaisessa "missionissa", eli merimieskirkossa, ja myöhemmin meidät kutsuttiin tanskalaiseen kirkkoon. Molemmista sain kaulaliinan joululahjapakettissa. Suomalainen oli käsin tehty, mutta tanskalaisessa oli vielä hintalappukin mukana.

Kööpenhaminasta menimme Ruotsiin, Kattegatin eteläosassa olevaan Höganäsiin. Siellä meidät kutsuttiin uuden vuoden juhlaan ruotsalaiseen missioniin ja sain taas kaulaliinan. — Neljännen, norjalaisen kaulaliinan sain 1939 jouluna Hampurissa. — Lastasimme Höganäsissä tulenkästäviä tiilejä ja valettuja viemäriputkia Helsingin olympiakylää varten.

Loppiaisien jälkeen lähdimme paluumatkalle. Jäätä oli jo tullut Helsinkiin, joten puoliväliä saimme ohjeen mennä Hankoon.

Itämerellä oli huono ilma, ja paheni vain kotivesiä lähestyttäessä. Kylmä tuuli puhalsi idän ja koillisen väliltä ja purjehdimme hankavastaiseen. 90 hevosvoiman apukoneella ei olisi päässyt eteenpäin ilman purjeita. Pakkanen jäädytti laivan keulaosaa, että noin tunnin välein täytyi poistaa jää kulkuvälojen sivulyhdyistä. Ne kun olivat vajaat 2 metriä reilingin yläpuolella keulavanteissa. Keulassa oleva miehis-

M/aux "Saarentähti"

tön asunto oli noin 10 cm paksun jään peitossa. Olimme jo Viron rannikon tuntumassa Hiidenmaan korkeudella, kun päällikkö katsoi mahdottomaksi päästä Hankoon. Hän käänsi laivan myötäiseen, tarkoituksella hakea suojaa Ruotsin rannikolta.

Myötäaalokossa oli vaikeaa pitää laiva kurssilla kun "kuiva" kompassi piti huonosti suuntansa rajussa merenkäynnissä. Purjeet löivät joskus yli puolelta toiselle. Erään tällaisen lyönnin jälkeen keulapurjeen kahvelin talja, "jertti", irtosi alapäästä kaksoiskoukuista, "systemhaakeista". Sain tehtäväkseni mennä laittamaan ne kiinni uudelleen, sillä muuten purje olisi voinut revetä. Sain koukut kiinni, mutta en ehtinyt köyttää niitä yhteen, kun purje löi taas toiselle puolelle. Pidin koukuista kiinni, ettei ne irtoaisi. Taljan löysä köysi löi kinaloni alle ja kiristyessään yläviihstoon, nosti minut ilmaan, mutta heitti minut pää edellä sentään laivan puolelle. Karvahattu vaimensi iskua ja vesi kannella sammutti säkeneet silmistä. Perämies meni ilmoittamaan päällikölle, että meidän täytyy muuttaa suuntaa ennenkuin tulee ruumiita. Neuvottelun tuloksena

Matruusi Viljo Franzelius

käänsimme sivutuuleen, määränpäänä Maarianhamina.

Sivutuulella laiva kulki hyvin kun purjeet vetivät vauhtia ja vaimensivat heilumista. Tämä kaikki tapahtui yöllä. Seuraavana päivänä olimme Ahvenanmerellä. Köysistö oli niin jääntynyt, että saimme keulapurjeet alas vain köydet katkaisemalla. Vokkakahveli ei mennyt edes poikki, kun se romahti kannelle.

Maarianhaminassa oli tarkoitus talvehtia. Laitoimme koneen talvirasvaan ja osa väestä matkusti Koivistolle. Kotiin matkustivat: konemestari, perämies, matruusi (Franzelius) ja kokki, joka oli polttanut kasvonsa munkkia paistaessaan Itämerellä.

Saimme muutaman päivän kuluttua määräyksen lähteä Hankoon, sillä lastimme tarvittiin Helsingin Olympiakylän rakentamiseen. Koneapulainen ja loput kansimiehistä kävi nyt koneen kimppuun, saadakseen sen ajokuntoon. Talvirasvaus hankaloitti sen verran, että kone ei suvainnut lähteä käymään ja ilmapullot tyhjenivät. Jouduimme laittamaan kupariputket kansivintturista konehuoneen ilmapuloihin. Kansikone käymään ja sen puristuskaasulla täytimme pulloja uudelleen. Sen jälkeen kone kävi kuin "Omega".

Koska meillä oli vajaa miehistys ja luvassa huonoa säätä, emme lähteneet pyrkimään Hankoon, vaan lähdimme saaristoa pitkin Turkuun. Bergahmin luotsiaseman luona tuli kumminkin jääkenttä vastaan. Saimme luotsiasemalle, josta kapteeni soitti rahdinantajalle. Saimme luvan jäämurtajan hinaksesta. Matkaa Turkuun oli 34 meripeninkulmaa eli 63 kilometriä. Puulain hinaus sellaisen matkan jääkentän läpi ei ole mikään helppo tehtävä. Jäämurtaja "Avun" päällikkö sanoi heti, että hän ei ota vastuulleen hinausta, mutta hinaa kyllä meidän vastuullamme. Jään paksuus oli noin 20 cm ja sellainen jäälohkare vauhdissa lyö kovasti laivan keulaan. Hinausköysi oli lyhyellä, mutta

aina tuli murtajan alta kilikoita ja potkurivirta löi ne vauhdilla hinattavan keulaan. Jäämurtajaa odotellessamme laitoimme ankkurikettingistä "puhtejä" riippumaan keulasta veteen. Kettinki otti vastaan pahimmat iskut. Jään voimaa kuvaa hyvin se, että Turkuun tullessa kettinki oli kulunut kirkkaaksi vesirajassa. Uudessa laivassa puu oli sen verran kovaa, että puun kuluma vesirajassa oli vain 0,5—1 cm. Aukusti Pulli huumorimiehenä käveli hermostuneena kannella Airistoa ylitettäessä ja hoki: "Kilikat on ruumassa jo." Lasti purettiin Turussa ja laiva laitettiin uudelleen talvehtimiskuntoon.

Matkustimme junalla Koivistolle, jossa Matti Mannonen toimitti poispestausten, eli päästökatselmuksen, kuten sen toimituksen virallinen nimitys on nykyisin.

Talvella sitten tanssimme Ingertilässä palokunnan talolla kapteenin häitä ja suunnitelimme seuraavan kevään purjehdusta.

Merikapteeni Eero Mannonen toivoi kirjoituksensa julkaistavaksi Koiviston Viestissä kertomallaan matkalla olleiden, nyt jo edesmenneiden merenkulkijain muistoksi. Nämä ikuisille purjehdusvesille siirtyneet ovat

- merikapteeni Erkki Pulli
- perämies Aarne Kairavuo (Karhu)
- konemestari Vilho Mannonen
- pursimies Aukusti Pulli
- koneapulainen Leo Mannonen
- matruusi Viljo Franzelius

Onnitteluit` ja muistamissii`

Muista ystävääsi ilmoituksella.

Tääl` tapahtuu

Helsingin Koivistolaiset Ry

Yhdistyksemme sääntömääräinen vuosikokous pidetään maanantaina 14.3.2022 klo 18 alkaen Kampin palvelukeskukseen Mude-kerhohuoneessa, osoite: Salomonkatu 21 B, 00100 Helsinki (mikäli kokoontuminen on mahdollista Koronapandemiaa koskevien määräysten mukaan).

Lämpimästi tervetuloa vuosikokoukseen! Johtokunta

Turun ja ympäristön Koivistolaiset

23 h risteily Viking Gracella 5.-6.4.2022

Kokoontuminen

Viking Linen terminaalissa tiistaina 5.4.2022 klo 20.00 Turku. Paluu keskiviikkona 6.4.2022 klo 19.50 Turku. 2 hengen Seaside-hytti 50 e /hlö 1 hengen Seaside-hytti 59 e /hlö Buffet-päivällinen ruokajuomineen ke klo 15.00 Kahvi ja pulla kahviossa.

Omaa ohjelmaa kokoustilassa ke klo 10-12 (sis. kahvi ja hedelmä). Arpajaisvoitot ovat tervetulleita.

Viimeinen ilmoittautumis- ja maksupäivä

28.2.2022 nimi + syntymäaika(pp.kk.vv). Ilmoittautumisen yhteydessä voit myös kertoa halustasi toteuttaa yhteistä ohjelmaa (esim. laulaa, lausua runoja, pitää puheen yms.).

Ilmoittautumiset:

Saara Miiluniemi, saara.miiluniemi@gmail.com tai 045 322 1997 Maksut tilille: Sirkku Miiluniemi FI64 3636 3003 2037 59 (viesti: oma nimi)

Tervetuloa mukaan!

Monipuolinen musiikkitarjonta kuvataiteen rinnalla Taidekeskus Salmelan kesässä

Näyttelyt avoinna 11.6.–14.8. klo 11–18, ryhmille tilauksesta 16.5. alkaen

Puistonäyttämöllä nähdään mm. pop- ja rocktähdet Ellinoora ja Eppu Normaali ja Salmelan tuottaman Wiipuri-oopperan konserttimuotoinen kantaesitys. Taidemusiikin kesän kruunaa viides kansallinen Merikanto-laulukilpailu, jonka kunniaksi näytteille asetetaan Oskar Merikannon pojanpojan Ukri Merikannon modernistisia veistoksia. Niiden kanssa esitellään uusi kokoelma taidemaalari Jan Nevalta. Tuulikki Pietilän ja Esa Riipan kokoelmat tuovat kotimaista taidegrafiikkaa. Myös Riipan poika, kuvanveistäjä Riku Riippa esiintyy näyttelyssä. Historiallisia teoksia nähdään Vuoden nuori taiteilija Kaisamaisa Erämieheltä, joka palkitaan avajaisissa 11.6.

Salmelaan palaavat myös kuvanveistäjät Johanna Häivöja, François Blosseville, Tiina Torkkeli ja Samuli Alonen, joka tunnetaan Citybird-veistoksistaan, sekä kuvataiteilijat Asta Caplan, Essi Peltonen ja Anniina Vainionpää. Joel Sievers tuo Salmelaan ensi kertaa myös taidegrafiikkaa. Rikkakasveja ja luonnonkukkia kuvaavilla maalauksillaan saavuttanut Kaisa-Tuulia Tuomi on myös mukana.

Tekstiilitaide Salmelaan tuo käsityömasteri Helena Vaari. Digitaalisia menetelmiä puolestaan työpari Tuomo Rosenlund ja Johanna Pohjavirta. Kriitikin kannukset -palkinnon sarjakuvateoksellaan

voittanut monipuolinen nuori kuvataiteilija Juliana Hyrri osallistuu Salmelan näyttelyyn.

Konserttikesä käynnistyy avajaisissa 11.6.

Helsingin poliisioitokunta solistinaan Mika Pohjonen. Kesän aikana kuullaan myös monien taiteilijoiden juhlakonsertteja. Liisamaija Laaksonen viettää taiteilijajuhlaansa Mäntyharjun kirkossa vierainaan Vesa-Matti Loiri, Samuli Edelmann, Katariina Kaitue ja säestäjä Matti Paatelma ja Jukka Kuoppamäki juhlii 80-vuotissyntymäpäiväänsä yhdessä tyttäriensä Taikan, Annan ja Inkan sekä Diandran kanssa.

Taidemusiikin tarjontaa edustaa tenori Jyrki Anttilan ja sopraano Hannakaisa Nyrösen Operettimusiikin helmiä -konsertti, jossa musiikista vastaa salonkiorkesteri pianistinaan Maija Anttila.

Näyttelijä-koomikko Jukka Puotilan nimikkohow 23.7. Iiro Rantala ja Lotta Kuusisto tuovat Puistonäyttämölle esityksen, jossa sanataide Eeva Kilvestä Claes Anderssoniin kohtaa pianosävelmät Mozartista Egberto Gismontiin. Kesän päättää Maija Vilkkumaa, joka nousee yhteiseen Puistonäyttämön lavalle 13.8.

Kesän koko ohjelma nähtävissä Taidekeskus Salmelan kotisivuilla.

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi

Uusia Koivisto-tuotteita

Motiivi koivistolaisen naisen kansallispuvun rekon mukaan.

Puolipellavainen astiapyyhke 20 €

Keittiöpyyhkeet 200 g puolipellavaa. Kooltaan 65 x 45 cm. Painatus ja ompelu tehdään Suomessa. Tuotteella on Avainlippu-tunnus.

Muistivihko 10 €

Kannet laminoitu, koko A5, 50 sivua, ei viivoitusta.

Magneettimuistio 6 €

Koko 70 x 110 mm.

Hintoihin lisätään lähetyskulut.

Tilaukset Seija Jaakkola Koivukuja 23, 21530 Paimio
puh. 041 318 4614, seijam.jaakkola@saunalahti.fi